

The Project Gutenberg eBook of Kihlaus; Yö ja päivä, by Aleksis Kivi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kihlaus; Yö ja päivä

Author: Aleksis Kivi

Release date: July 1, 2004 [EBook #12795]

Most recently updated: December 15, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KIHLAUS; YÖ JA PÄIVÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KIHLAUS; YÖ JA PÄIVÄ

Näytelmiä yhdessä näytöksessä

Kirj.

ALEKSIS KIVI

1919.

KIHLAUS

Näytelmä yhdessä näytöksessä

HENKILÖT:

AAPELI, | kraatareita ja vanhoja nuoria-miehiä.

EENOKKI, |

EEVA.

JOOSEPPI, Aapelin oppipoika.

(Aapelin huone: perällä ovi, oikealla pöytä ja sen vieressä rahi, vasemmalla tulisija, jonka ääressä Jooseppi seisoo liikutellen kauhalla pataa, joka kiehuu tulella. Eenokki tulee.)

EENOKKI. Päivää, Jooseppi!

JOOSEPPI (kääntyen ympäri ja kumartaen syvästi, hellittämättä toki kauhaa kädestänsä). Päivää!

EENOKKI. Sainpa mestariltas tärkeän kutsumuksen löydyttää itseäni tässä hänen huoneessansa noin tähän aikaan.

JOOSEPPI. Niin on asia.

EENOKKI. Miksi kutsui hän minua ja missä on hän itse?

JOOSEPPI. Eikö ole teillä jo tietoa?

EENOKKI. Ei yhtään, ei yhtään, poikaseni.

JOOSEPPI. Tässä tapahtuu tänäpä'n kihlaus.

EENOKKI. Kihlaus! Hm! Vai kihlaus. Kenen hän nai?

JOOSEPPI. Hä, Herrojen-Eevan.

EENOKKI. Vai Herrojen-Eevan. Tuliko mies juonikkaaksi, hurjapäiseksi, villityksi, tai mistä kieppasi hän tämän rohkeuden?

JOOSEPPI. Preivin kirjoitti Herrojen-Eeva tällä tavalla mestarilleni eilen illalla: »Kraatari Aapeli! Lyhyesti tahdon tietä antaa, että, jos Jumala niin on sallinut, niin valmis olen kohta tulemaan aviopuolisoksenne. Tulkaat minua kyydittämään täältä luoksenne; sillä herrat jätän minä tämän jankaikkisen pilkun päällä. Sen olen nyt vahvasti tykönäni päättänyt.» Niin seiso preivissä.

EENOKKI. Ja mestaris tämän luettuansa rupesi tuumailemaan ankarasti?

JOOSEPPI. Pasteeraili, pasteeraili edestakaisin permannolla, raappien niskatukkaansa.

EENOKKI. Kihelöitsipä miehen päässä; mutta sitä en ihmettele.—Millä tavalla luonnistui asia?

JOOSEPPI. Yölläpä vasta leikki nousi. Kovin levoton oli mestarini. Milloin pasteeraili hän, milloin heitti hän itsensä taasen vuoteelle, mutta samassa pyörähti hän ylös jälleen ja rupesi uudestaan pasteerailemaan raappien aina niskaansa. Kolme kertaa kävi hän valelemassa päätänsä kaivolla. Hän pelkäsi aivoansa, näette.

EENOKKI. Eikä ihme; sillä onpa sitä pehmitetty. Tuumaile ja harkitse, harkitse ja tuumaile joka uusi muudi, leikkaus ja sauma, niin kysytäänpä viimein kuinka on päävärkin laita.—Mutta mielinpä kuulla kuinka kävi lopulta.

JOOSEPPI. Tultuansa kolmannen kerran kaivolta höyryvällä päällä, herätti hän minua, ilmoitti synn levottomuuteensa, luki preivin eteeni ja pyysi minulta neuvoa oman-tuntoni nimessä. Katsokaas mikä veljellisyys!

EENOKKI. Rakkaus lievittää ja avaa sydämmen, sielun ja mielen.—Mutta minkä neuvon annoit mestarilles?

JOOSEPPI. En kieltänyt enkä käskenyt.

EENOKKI. Oikein!—Tapani tosin on puhua aina aatokseni ulos, mutta yksi asia löytyy, jossa olen vaiti kuin myyri. Älä kiellä miestä ottamasta naista, johon hän kerran on iskenyt silmänsä, hän ottaa hänen kuitenkin, ja joskuspa kuiskataan naisen korvaan sun kieltävä neuvos, jonka lunttu tuskin Paratiisiin niituilla antaa sulle anteeksi.

JOOSEPPI. Minä en kieltänyt enkä käskenyt, vaan pyysin hänen heittämään kaikki Jumalan neuvopöydälle. Tämä vaikutti ja heti nukkui hän kuin tallukka ja minä samoin. Hän aamulla taasen kyllä käytteli neulaansa vinhasti, mutta toisaalle tyyräilit aatoksensa, sen huomasin, koska silloin tällöin mulautin salaa katsoa hänen päällensä. Niin neuloi hän hetken, mutta äkisti keihästi hän neulallaan uuden tyynynsä, naulitsi sen hirveän lujasti pöytäan, rynkäsi ylös, puki päällensä parhaat vaatteensa, lähetti sanan teille, tullaksenne tänne, mutta itse läksi hän noutamaan morsiantansa, Herrojen-Eevaa.

EENOKKI. Tämä naiminen, pelkään minä, on häneltä loiskaus onnettomaan kirnuun. Eeva on kahden naimattoman herran emännöitsijä, ja kuullaanpa hänen useinki mekastelevan heidän kanssansa. Tästäpä yhtä ja toista arvella taitaa, ja paljon rähisee heistä mailmakin. Jumala heille heidän syntinsä

anteiksi antakoon! Mutta miksi ei toinen heistä nai tätä Eevaa? Mutta Eva on tuittupää, tuiskea, näetkös, morakka, tahi niin kuin ruotsalainen sanoo: turski. (Ottaa nuuskaa.)

JOOSEPPI. Ja niin herramainen.

EENOKKI. Tosi. Koska hän käy, katsahtaapa silloin tällöin sivullensa liehuvia hameliepeitönsä, sen olen huomainnut. Vähän epäiltävä merkki tyttö-ihmisestä. Tosin palveli hän vuoden Helsingissä ja joteskin isoista herrasväkeä, mutta eipä tarvitsis, sanon minä, eipä tarvitsis itseänsä sentähden lyödä niin herramaiseksi, niin fiiniksi; sanalla sanoen, niin ymmärtämättömäksi kuin Eeva teki. Vähempikin piisaisi muonamiehen tyttäreille. Onko tämä alhaisen ihmisen kieltä: »missä nakriit kasvaa, puussa vai maassa?» Nauriit, näetkös. Niinpä kysyi hän maamiehiltä torilla. Entäs tämä kysymys: »kulta-pappa, mikä on tuo korea lintu, joka hyppelee tuolla kartanolla?» Hän ei tuntenut, näetkös, harakkaa tultuansa maalle. (Naurahtaa, mutta kovin vähän.) Noh, ehkä ei tuntenut hän lintua. Sitä en mene arenteeraamaan, sanoo ruotsalainen. Mutta kas, kas, kuinka kerkeä on ihmislapsi näkemään raiskaa toisen silmässä, mutta ei malkaa omassa. Mutta minä pidän virkaveljestäni enkä sois hänelle huoneenristiä, jonka nyt pelkään hänen saavan.

JOOSEPPI. Kyllä, kyllä siitä nyt toinen elämä nousee tähän huoneeseen.

EENOKKI. Pahoin pelkään, pahoin pelkään.—Eeva on taas vihastunut herrojensa päälle, ja vihan kiukussapa ottaa hän tämän askeleen, mutta kas, kun kuherruskuukausi on mennyt, niin katuupa hän kauppaansa ja ikävöitsee herrojensa luoksi jälleen. Sillä Aapelilla ei ole niitä kommervenkiä, niitä rinnanröyhistyksiä ja sitä äänen komeata kilausta, joita Eeva on oppinut näkemään ja kuulemaan, ja jotka saattavat kevytmielisen tytön silmät liekehtimään niin herttaisesti.—Aapeli on vähän, hieman vähän yksinkertainen, mutta hyväsydäminen, vallan hyväsydäminen mies.

JOOSEPPI. Hyvä hänen nimensäkin on.

EENOKKI. Mutta hellä sydämmensä saattaa hänen välisti toimiin, joita seuraa katumus. Minä, mukama mies, olen aina tällainen vakava pellaavaloukku, oikein sahapukki. (Naurahtaa vähän.) Mitä padassa kiehuu?

JOOSEPPI. Siellä kiehuu makkaranpalasia, kryyniä, vettä ja suolaa.—
Kuulitteko rattaan jyrä?

EENOKKI. Kuulin totisesti. He tulevat. (Erikseen.) Niin, niin, piikaseni; tänne astut, mutta tiedänpä, ettes tee sitä sydämmellisen, puhtaan rakkauden pinnistyksestä. Niskani panen pantiksi, että tillastit herroiltasi naimista, mutta koska ei siitä mitään tullut, niin käytpä nyt vimmoissasi polttamaan sammaletta fiinin, herramaisen kartuusin verosta. (Aapeli ja Eeva, molemmat kantaen nyytyä kädessään, tulevat. Jooseppi, keskeyttämättä padan liikutusta, kumartaa syvään.)

EENOKKI. Tervetuloa, morsiuskunta!

AAPELI. Me kiitämme sinua. Sinä olet tässä juuri tarpeellinen. Istu, Eeva.—Onko Jooseppi antanut sinun jotain ymmärtää?

EENOKKI. Lyhyesti.

AAPELI. Onhan minulla nyt edes se, joka paitani pesee.—Istu, istu, Eeva.

EEVA (erikseen). Tällainen tupa! Huhkaimen pesä. (Aapeli ottaa nytystä sokerirasian ja asettaa sen pöydälle.)

AAPELI. Sokerirasia on kuitenkin eheä. Tiedä, Eenokki, että olemme pyörineet kamalassa leikissä, sekä minä että Eeva. Oi niitä jumalattomia herroja!

EENOKKI. He kaiketi kohtelivat sinua kopeasti, trumantisti?

AAPELI. Kiitän, etten saanut heiltä selkääni.

EENOKKI. Kateus, kateus!

AAPELI. Sula kateus.—Ei ollut, näetkös, mentävä sisään; kartanolla seisoin vaan ja otin vastaan Eevan kapineita. Mutta koska viimein olimme valmiit lähtemään ja istuimme rattaille, niin arvaas, mitä tekivät?

EENOKKI. Häijyn koiranjuonen. Tiedänmähän sen.

AAPELI. Tulipas pieni poika, herrojen käskystä, sanoi tahtovansa korjata hevosen häntävyötä, mutta

peijakas pisti palavan taulankappaleen Ruskon hännän alle ja siinä samassa ampuipa yksi herroista meille pilkalla jäähyväisampauksen. Rakas virkaveljeni, aatteles, millä hirmuisella vauhdilla me tulimme talosta. Rusko juoksi kuin vimattu, potki ja juoksi korvat niuhossa. Ja olikos ihme, että me molemmat, niin Eeva kuin minä, huusimme täyttä kitaa hädissämme?

EENOKKI. Ei mikään ihme, mutta sepä ihme, että seisot vielä tässä ja kertoilee tätä keikahusretkeäs. Kiitä, ettes makaa ojassa tallukset taivasta kohden.

AAPELI. Onni suojeli minua. Taulanpala helti viimein, ja vähitellen hiljensi Rusko juoksuansa, ja yhtä ehjillä luilla kuin ennenkin istuimme rattailla, vaikka pamppailevalla sydämmellä.

EENOKKI. Voi julmia herroja, voi julmettuneita!

AAPELI. Sanos muuta. Ihmettelenpä, että Eeva on näin kauvan menestynyt heidän kanssansa. Ettes jo ennen tehnyt tätä tempua, Eeva?

EEVA (erikseen). Jaa, sinä västäräkki! Suokoon Jumala, etten koskaan olis tätä tehnyt. Mikä hulluus minulta, mikä hulluus, jättää herrat ja tulla tänne turvekaton alle!

AAPELI. Mutta miksi on morsian niin äänetön?

EENOKKI. Tavallinen morsiamen alakuloisuus muuttaessansa miehelään.

AAPELI. Ja asiamme ei olekaan vielä oikein välikappaleellisesti päätetty. Mutta ruvetkaamme juoneen, tehkäämme mikä kuitenkin tehtävä on; sillä parempi karhun mahassa kuin hänen hampaissansa. Sinä tiedät, mikä harras ja tärkeä komento on tässä tapahtuva tällä hetkellä?

EENOKKI. Luulenpa tietäväni.

AAPELI. Kihlaus, laillinen kihlaus, ja senpätähden olen kutsunut sinun tänne. Käy toimeen, Eeokki! Mutta ensiksi yksi puhe!

EENOKKI (yskii). Että ... että me nyt tällä hetkellä tähän kokoontuneet olemme, liittämään yhteen kahta sielua, nimittäin pitäjän-kraatarimestaria Aapeli Simeoninpoikaa ja neitsyikäistä Eeva Matintytärtä...

AAPELI. Hänen oikea liikanimensä on Helander.

EENOKKI. Ja neitsyikäistä Eeva Helanderia, yhteensolmemaan heidän onneansa sekä myötä- että vastoinkäymisessä. Ja tämä ei olekaan mikään vetosolmu, ei suinkaan, vaan kiinteä umpisolmu, jonka ainoastaan kuoleman viikate poikkileikata taitaa. Hyvin muistain ja visusti sydämmeen kätkein aviosäädyn velvollisuudet molemmilta puolilta. Miehen, nimittäin, tulee olla vaimonsa pää; se on hänen velvollisuutensa, ja vaimo olkoon miehensä heikompi astia; se on hänen velvollisuutensa. Ja käykää sitten käsi kädessä, Jumalan nimessä ja ilolintuen laulaessa haudan syvyyteen.—Niin; mitä itse sanot, Aapeli?

AAPELI. Ei minulla mitään sanottavaa ole.

EENOKKI. Anna sitten sormus tänne.

AAPELI. Tässä tämä on.

EEVA (eriks.) Mitä teen? Otanko ma vastaan sormusta? Voi minua mieletöntä!

EENOKKI. Aapeli antaa tämän sormuksen sinulle, Eeva. (Antaa Eevalle sormuksen.) Kas niin. (Laulaa veisaavalla äänellä) »Saatanan juonet»... Onhan tämä sinun tahtos, Aapeli?

AAPELI. Veisaa, veisaa!

EENOKKI JA JOOSEPPI (joka yhä liikuttelee pataa, laulavat)

»Saatanan juonet kauvas poista»...

EEVA. Mitä tässä laulelette. Pitäkää suunne kiinni, niin on parasta.

AAPELI. Hscht! Morsian ei suvaitsekkaan laulettavan.

EENOKKI. Hmm! Mutta laulu on kaksi lukua.

EEVA. Tässäpä kyllä keekoilemaan niinkuin kukko.

EENOKKI. Kukkoko?

EEVA. Ei yhtään laulua, sanon minä.

AAPELI. Ei ei, koska niin on tahtos.

EENOKKI (eriks.) Hän on niinkuin ma sanoin: morakka.

JOOSEPPI (eriks.) Kyllä, kyllä tästä nyt toinen elämä nousee meidän huoneeseen.

AAPELI. Laulu olkoon tällä erällä.—Nyt, Eeva, käy uljaasti perheeni jäseneksi ja perehdy huoneessani.

EEVA. Tässä ihmispesässä. (Hetki äänettömyyttä.)

AAPELI (eriks.) Ihmispesässä. Joteskin jyrkästi sanottu. (Ääneensä.) Tosin on huoneeni vanha, mutta vanhan sijaan rakennetaan uusi ja entistä uhkeampi.

EEVA. Ennenko on meillä uusi, niin olemme satimessa.

AAPELI. Ei tässä sentähden satimeen jäädä, jos ei tätä hullummin eletä, Eevani.

EEVA. Nytpä muistelen huoneita, jotka jätin. Mikä eroitus! Haa! minä linnasta luolaan muutin ja läksin, hullu, ilosista herroistani pois ja matelin sisään kraatarin koijuun. Mikä eroitus, mikä eroitus!

EENOKKI. Vissillä tavalla on eroitus suuri, mutta vissillä tavalla...

EEVA. Pidä kitasi sinä, varis.

EENOKKI (eriks.) Haidjaidjai, sitä sydäntä kuin sillä ihmisellä on!

JOOSEPPI (eriks.) Kyllä, kyllä tästä toista nyt tulee.

AAPELI (eriks.) Hän rupeaa konstailemaan, ja tuntuupa kuin katuisi hän kauppaansa, ja minä, poika polonen, rakastuin häneen vahvasti. Mutta tahdonpa hänelle ilmoittaa, että on minulla rahaakin, neljäkymmentä riksiä. Nätti summa kyllä. (Ääneensä.) Tosin en ole rikas, en suinkaan, eikä ole minulla paljon rahaakaan, ainoastaan neljäkymmentä riksiä.

EENOKKI. Neljäkymmentä riksiä miehen taskussa! Silloin ei tarvitse käydä häntä koipien välissä.

AAPELI. Ei mitään kerskattavaa, ei mitään. No no, onhan siinä vähän. Kuinka hyvänsä, mutta usko minua, Eeva, etpä lyönyt silloin kättäs poroon kuin kraatarimestari Aapelin miehekses valitsit.

EEVA. Silloin istuin peevelin kelkkaan. Läksinhä kotooltani kuin olisi tieni kulkenut suoraa tietä helvettiin. Siitpä jotain kohta aattelin. Miksi pistivät, miksi pistivät palavan taulankappaleen Ruskon hännän alle?

EENOKKI. Julmettuneet!

AAPELI. Lurjukset! Jos lakiin mentäis, niin peijakas heidän ottais. Palavan taulankappaleen! Ja ampuivat vielä!

EENOKKI. Hai djai djai!

AAPELI. Minä sydämmystyn. Kas semmoisista pedoista sinä läksit, mutta nytpä seisot siivon ja kunniallisen miehen katon alla.

EEVA. Kraatari!—Krapu!

AAPELI. Haukutko sinä minun virkaanikin?

EENOKKI. Ei sovi soimata, ei sovi soimata kraatarin virkaa.

EEVA. Minäkö kraatari Aapelin vaimoksi!

AAPELI. Neito, etkö ymmärrä että haastelet vähän pahasti, pisteliäästi ja että tällä tavalla hämmennät kihlaushetkemme korkean, juhlallisen ilon? Kraatari Aapeli! Jaa-ah, mikä kraatari Aapelin on? Olenko minä varastanut ja siitä syystä oravia haukkunut? Olenko lykännyt kenenkään härkää sapattina kaivoon? En suinkaan. Olenko minä kähminyt toisen miehen vaimoa? Pois se! Kuka sen taitaa sanoa ja todistaa? Minä panen tämän kysymyksen sydämmelles, Eeva Helander. Katsahda päälleni ja vastaa.

EEVA. Tuommainen mies.

AAPELI. Tämmöinen olen vaan, fröökiniäni.

EEVA. Mikähän sinä olet oikein?

AAPELI. Kraatari Aapeli olen vaan, kunnian mies, kelpaan vierasmieheksi koska hyvänsä ja kummaksi vaikka ruhtinoitten lapsille.

EEVA. Eikö se ole sama Kupparin-Aapeli, joka äitinsä perässä tallusteli kylästä kylään kantaen ämmän kupinsarvipussia?

AAPELI. Että sarvet kalisi. Sama, sama.

EEVA. Sama nallikka, luulen minä, joka kerran paimenena ollessansa eräänä sateisena päivänä pisti lehmänsä niin koreasti isäni niittyyn ja menipä itse latoon maata. Mutta saattoipa sukkela onni juuri samassa isäni tyttären niitylle, ja hänpä sun selkäs pehmitti. Sinä muistat sen?

AAPELI. Muistan muistan. Jos tällä haavalla otan ja näytän sinulle selkäni, niin pitää sun siellä näkemän merkit jumalattomasta menetyksestä ymmärtämätöntä, piimäpartasta poikaa kohtaan, niinkuin minä silloin olin.

EEVA. Sen ansaitsit. Istua ladossa, lehmiensä himotessa toisen niittyä, se oli mukavata.

AAPELI. Aih, aih! Jopa saitkin jotakin iskeäkses kiinni, niinkuin hyvästäkin asiasta.

EENOKKI (naurahtaen). Kantänka, sanoo ruotsalainen. (Ottaa nuuskaa.)

AAPELI. Mutta mitä vielä tiedät, fröökiniä Helander, jonka »posket on niin punaiset ja puhe käy kuin rasva», niinkuin lauletaan rakkauden-veisussa? Vai kuinka. Mitä sanoo fröökiniä? Enemmin, enemmin sitä lajia.

EEVA. Jos kaikkea, mitä sinusta tiedän, rupeisin tässä kertoilemaan, niin jäisinpä varmaan huoneesi asukkaaksi.

AAPELI (eriks.) Huoneeni asukkaaksi. Kuuluupa vähän kuin olisi hänellä totisesti aikomus tehdä takapero. Mutta hän ehkä koettelee luontoani.

EENOKKI. Minä sydämmen karvauddella olen kuullessut, kuinka tämä neitonen tässä kaikin tavoin on koettanut leikata virkaveljeni hyvää nimeä. Mutta heitetäänpäs pikainen katsahdus tytön omaan syntikirjaan. Tiedätkö mitä mailma sinusta hotisee ja huutaa? Kuinka elät sinä herrojen kanssa? Niinkuin paskana, niinkuin mahomettilainen. Minä kiivastun tällä hetkellä. Jumala armahtakoon teidän elämäänne! Jumala armahtakoon sekä sinua että herroja. Mitä on teillä käsillä siellä? Sanoppas. Te peijoonit, te turmelette tämänaikaset nuoret, saatatte heitä välinpitämättömiksi aviosäädyn arvosta ja pyhydestä. Sinä vekama, niinkö sinua opetti isäs ja äitis? Niinkö sinua opetettiin rippikoulussa? Koska olet ollut viimeiseksi ripillä? Frookas pillit, sanoo ruotsalainen.

EEVA. Sinä hävytön mies, mitä on sinun minun kanssani tekemistä?

EENOKKI. Olenpa lähimmäises ja onpa velvollisuuteni niinkuin kristitty ihminen koettaa sinua oikaista, lunttu.

EEVA. Mutta minä tahtoisin sinun vääristää, vääristää tuhanteen mutkaan ja viskata sinun pellolle. Sinä viimeinen vaivanen, sinä hävytön kraatari, teethän minun hulluksi!

EENOKKI. Kas kas, näkyypä kuinka kipeä on asia, ja minä pistin syvältä ja ilman armoa. Jaa, niin on tapani. Minä ryntään aina esiin ilman pelkoa, vakaasti ja suoraan niinkuin ahvena. Ja tästä sinun elämästä, jumalattomasta elämästä tahdon minä ottaa tuimasti kiinni, jos en sinulta parannusta näe.

EEVA. Kas näin elän vaan, kas näin. Mitäs minun teet?

EENOKKI. Kantelen provastille.

EEVA. Sinä tekisit sen? Haa! saisitpa plyijyä kinttuhis herroiltani.

EENOKKI. Minulla on pyssy ja.

EEVA. Joka ei tapa varpustakaan.

EENOKKI. Tappaa vaihka noitaämmän, vaihka perkeleeltä riivatun tytön.

AAPELI. Elkää riidelkö, elkää riidelkö, ja sinä, Eenokki, elä huoli juuri enään soimata Eevaa. Hän on, näetkös, niinkuin morsiameni; ja sananlasku sanoo: yhtä luuta vuohensarvi, sitä poski kuin pääkin.

EEVA (eriks.) Sinun morsiames!

EENOKKI. Totuuden lausuin, ja olkoon se hänelle hyväksi. Tapani on, niinkuin sanoin, käydä aina esiin vakaasti, ilman pelkoa ja suoraan niinkuin ahvena. (Ottaa nuuskaa.)

AAPELI. Nyt ymmärrän mitä Eeva tarkoitti näillä vähän niinkuin kieroilla sanoillansa: koetella luontoani. Mutta antakoon hän anteiksi lyhynokkaisuuteni; sillä lyhynokkaisuutta, Jumala paratkoon, havaitsemme kaikkialla, ja se on ikävä havaitseminen. Monaistipa aattelen, jouduttuani uusiin tuttavuuksiin, kas tuostapa vasta löysin miesten miehen. Mutta eläppäs hänen kanssansa ja reisaile, niin hänpä pianki punehtuu kuin kukko ja nääsää sinua; ja tämä on ikävätä. Minä olen nähnyt yhtä ja toista mailman pöydännokalta; ja hantvärkkäri on noita talossa.—Kas, pusersipa tyttö-kanalja hien otsalleni tällä koetuksellansa. (Ottaa taskustansa nenäliinansa, mutta viskasee samassa pöydältä permannelle Eevan sokerirasian, joka särkyi.)

EEVA. Herresta velta varjel!

JOOSEPPI. Voi voi, mitäs mestari nyt teki!

EEVA. Kuin tuo nyt särki minun sokerirasiani!

EENOKKI (eriks.) Aapeli parka! Tuossa seisoo hän nyt kuin pyörtyvä kana, ja punottaa kuin täyskuu pouta-iltana.

EEVA. Kuin tuo lepakko nyt mönsträsi minun ehta-posliinisen sokerirasiani, rakas nimipäivälahja herroiltani. Maksa pois, mies; maksa se paikalla, sinä harakka, hohkoharakka, närri!

EENOKKI (eriks.) Hai djai djai. Sitä sydäntä, sitä sydäntä!

AAPELI. Jassoo! Sinä teet minusta pilkkaa etkä todenperästä aiokkaan tulla vaimokseni?

EEVA. Saatanan muori sinulle vaimoksi tulkoon.

EENOKKI (eriks.) Tunnenpa väristykset selässäni kuullellessa lauseitansa.

AAPELI. Eenokki, kysy häneltä tässä Joosepin kuullessa, jos hän tahtoo ottaa minua mieheksensä.

EENOKKI (Yskii). Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä en huoli hänestä; menenpä takaisin herraini luoksi. (Hetki äänettömyyttä.)

AAPELI (erikseen). Vai niin!

EENOKKI (eriks.) Mikä kiusankappale!

AAPELI. Kysys häneltä toinen kerta.

EENOKKI. Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sinulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä en huoli hänestä, sanoin minä; en tuumaakaan. (Kauvan äänettömyyttä.)

AAPELI. Kysy häneltä vielä kolmas kerta!

EENOKKI. Minä kysyn sinulta, Eeva Matintytär Helander, jos sinulla on vakaa aikomus tulla vaimoksi Aapeli Simeoninpojalle.

EEVA. Minä annan hänen peijakkaan haltuun. (Polkee kiivaasti jalkojansa permantoon.) En huoli hänestä, en huoli, en huoli; en en! Eikö korvaläpenne kuule, te noidutut miehet? (Äänettömyyttä. Tulisijasta kuuluu kohina.)

AAPELI. Soitatko sinäkin jumalan-lahjan tuhkaan siellä? Poika! (Kiristää Jooseppia kauluksesta.)

JOOSEPPI. Mestari!

EENOKKI (hilliten Aapelia). Malta mieles, Aapeli, ja anna anteiksi tapaturma.

AAPELI. Tämä hetki on vimman hetki!

EEVA. Maksa pois korea rasiini.

AAPELI. Rasia! Onko mailmanloppu tullut? Antavatko kuolleensa maa ja meri, kuolema ja kipeäitseevä helvetti?—Kas tämäpä vasta päivä on.

EEVA. Voi minä mieletön lapsi!

AAPELI. Sinä portto, anna tänne sormukseni.

EEVA. Hoo! kas tässä, poikasein. (Aapeli viskasee hirveällä vauhdilla sormuksen permanttoon.)

EENOKKI. Elä elä, veljeni. (Ottaa ylös sormuksen.)

AAPELI. Ihminen, miksi narrasit mua hevosellani sinua kyydittämään huoneeseeni?

EEVA. Miksi annoit itseäs narrata?

EENOKKI. Hai djai!

AAPELI. Jassoo!

EEVA. Kyyditä minua ijankaikkisella pilkulla tästä samaa tietä takaisin, kraatari!

AAPELI. Jassoo!—Kyllä kyllä, jos rahan maksat, jos lyöt kaksi markkaa pöytään. Jooseppi tulloon kyytiin.—Kaksi markkaa tänne!

EEVA. Ei yhtä penniäkään. Ja jos et maksa, mitä liet rikkonut, niin katsokaat etten vilauksessa seiso ilki-alastomana tässä edessäni.

EENOKKI. Niinpä teki ennen Stålbergskakin, koska ei tainnut hän muuta vihansa kiukussa. Muija kirkasi vaan yhden kerran, ja siinä samassa oli hame ja paita yli pään.

EEVA. Rasia!

AAPELI. Rasia olkoon kyydistä tänne, ja tästä menet marssien nytyt kädessä; tämä olkoon sanottu.

EENOKKI. Tahtoisinpa, tahtoisinpa, sanon minä, nähdä Eevan tuloa herrojensa luokse taas. Näkisinpä silloin oikein pitkän koiran.

EEVA. Hoo! kraatari Eenokki, elä yhtään murehdi sitä asiaa. Ensin vähän pilkkaa herroilta, jota minä vastaan muutamalla kyyneleellä, ja ennen iltaa on yhteinen sydämmellinen ilomme korkealla katossa. Siinä se temppu.

EENOKKI. No sinä naisen luonto! Ihme kaikkein ihmeitten seassa. Sinä kultasen päivänpaisteen ja sumuisten pilvien ijankaikkinen sekamelska ilman päätä ja perää, sinä himphamppu! Onko siis ihme, ettemme koskaan opi tuntemaan tänlaista eläintä?

EEVA. Hevonen eteen, Aapeli! Kyyti!

AAPELI. Sinä kopeilet?

EENOKKI. Kyyti? Arvaas minkäkaltaisen kyydin tästä olisit ansainnut? Peijakas! jos tekisimme oikein, niin pääs ottaisini syliini minä, Jooseppi pitelisi sinua jaloista ja Aapeli itse antaisi sinulle oikein miehen kädestä.

EEVA. Aapeli!

AAPELI. Jaa-ah, luuletko etten minä taida antaa löylyä? (Eeva rupee panemaan kapineitansa nyytyensä takaisin, hyräellen laulella.) Ruoka pöytään, Jooseppi. Me rupeemme syömään, mutta hän menköön tiehensä. (Jooseppi panee ruokaa pöydälle.) Hän on kiero ihminen.

EENOKKI. Pahanilman lintu.

AAPELI (erikseen). Onneton päivä! Onpa sydämmeni kuin leikattu kahdeksi kappaleeksi.—Kas niin, Jooseppi. Tule syömään kanssamme. Me syömme, Eenokki.

EENOKKI. Me syömme me. (Aapeli, Eenokki ja Jooseppi istuvat syömään.)

AAPELI. Onpa tässä mailmassa tekemistä.

EENOKKI. Elä puhukkaan.

AAPELI. Eeva, Eeva, mitä olen minä tehnyt sinulle, että sinä minulle niin paljon pahaa teit?

EENOKKI. Elä ole hänestä huolivanasi.

AAPELI (eriks.) Hän hyräilee vaan.

EEVA (menee kantaen nyttyjänsä). Hyväst!

AAPELI. Hyväst!

EENOKKI. Läksipä heilakka. Mutta tästä asiasta, sekä herrojen ilkeästä juonesta että tytön hävyttömästä narrauksesta, tulee sinun ottaa vakaasti kiinni, opettaa heitä pitämään miestä pilkkanansa.

AAPELI. Minä jotain tekisin, mutta eipä ole juuri hyvä. He käyvät metsässä pyssyillä ja taitavat ampua minun; sillä katsos suurin pelkuri täällä, jolla on tuliluikku, voi vilauksessa surmata rohkeimman sankarin, joka on tätä asetta paitsi.

EENOKKI. He ampuisivat? Hohoo! ei miesmurhaa niin pian tehdä.

AAPELI. Kukas menee takaamaan? Näillä herroilla on häijy sydän, sinä kohtaat heitä metsässä, he laskevat sinun läpitse kuin koiran. Mitäs teet?

EENOKKI. Mutta minun sisuni ei anna perään, se ei siedä heidän elämäänsä, jumalatonta elämäänsä tämän tytön kanssa. Provastin täytyy saada siitä tieto.

AAPELI. Mutta minä kysyn sinulta vielä: mitäs, jos he ampuvat sinun?

EENOKKI (kiivaasti). Ampukoot! Tässä mailmassa ei auta.

AAPELI. Niin sinä sanot.

EENOKKI. Tahdonpa hävittää sen terren-pelin, sanon minä.

AAPELI (eriks.) Mutta miksi käy aatokseni piiri niin himmeäksi? Minä pelkään, minä pelkään jotain.— (Ääneensä.) Olikos se Herrojen-Eeva? Minä rakastuin häneen vahvasti. Olikos se Herrojen-Eeva?

EENOKKI. Sama heiskale. Mutta miksi kysyt näin? Eikö ole hän sinulla kyllin jo tuoreessa muistossa?

JOOSEPPI. Surkeus, surkeus! (Nousevat syömästä.)

EENOKKI. Elä saakelissa anna murheelle noin kovaa voimaa.

JOOSEPPI. Oi itkun päivä! Katsokaas, kuinka mestarini silmät mulkoilee. Hän on hukassa.

EENOKKI. Ei, Aapeli, ei, ei käy tämä päisin näin syvästi mietiskellä ja murehtia. Koetas vaan, koetas vaan; saatpa muuton korvilles.

AAPELI. Ei juuri hätää vielä. Mutta kovin musertuu sydämmeni, koska muistelen sitä korkeapovista impeä, joka mulle annettiin, mutta kohta taasen otettiin pois multa Herran nimeen.

EENOKKI. Menköön hiiteen se naasikka!

AAPELI. No no, no no!

EENOKKI. Sinä katsot tämän vahingoksi?

AAPELI. Pidinpä itseni jo melkein naineena miehenä, mutta olen toki taasen vanha nuori-poika, jonka elämä tuntuu mulle nyt kuin muurin raossa torkkuvan torakan ilta-auringon riutuvassa paisteessa. Oi, veljeni! koska tulin hänen kanssansa ja näin karpäsen-sienen tuolla hevoshaan veräjällä, niin tällä tavallapa aattelin: koska syyskuun-metsässä me pussit selässä yhdessä käyskelemme sienä poimimassa, kas silloinpa meidän vasta lysti on. Mutta nyt, nyt mennyt on kaikki toivo, eikä lohdutusta löydy.

EENOKKI. Paljon, ystäväni, paljon. Vanha nuorimies viettää häänsä jälkeen kuoleman tähtien tanssissa. Siellä, siellä hänelle aviosiippa annetaan, mutta naineet saavat katsella päältä.

AAPELI. Heh! Niinkuin esimerkiksi Korppilan Kalle.

EENOKKI. Niin juuri.

AAPELI. Puhu, puhu jotain iloista, ettei käy kanssani hullusti.

EENOKKI. Ei yhtään surtavaa, ei yhtään. Koska muilla on ehtoo, on meillä ruusuinen aamu, käki kukkuu ja peipposet visertää, allamme on autuuden niittu ja päällämme ijankaikkisesti sininen taivas, ja enkelit soittaa musiikia.—Niin juuri, niin juuri. Mutta yksi vikkellä keino. Viitamäen luutnantti, jolla on hirmuinen sappi, koska vihastuu hän nokimustaksi naapuriensa päälle ja pelkää aivonsa vierivän pois oikeilta teloiltansa, silloin panee hän tyttärensä pelaamaan klaveeria ja itse lötköttää hän muutaman kierroksen valssia salin permannolla rouvansa kanssa, ja paikalla on hänen kiukkunsa lievinnyt. — Koetetaanpas samaa konstia. Jooseppi, laulappas: »Kosk' tulit kureerit» ... laula ja polje jalkaas.

JOOSEPPI. En jaksa laulaa nyt!

AAPELI. Miksi et jaksa? Sinä osaat veisun.

JOOSEPPI. Mutta itku tukeuttaa lauluni.

AAPELI. Laula, ja me tanssimme. Laula, Jooseppi, muutoin menee pääni ympäri, ympäri. Hih!

JOOSEPPI. Voi, voi!

EENOKKI. Laula pian Herran tähden!

AAPELI. Katso, etten ota kyynäskeppiä. Laula: »Kosk' tulit kureerit».

JOOSEPPI. Minä laulan.

EENOKKI. Ja polje jalkaas. (Joosepin laulaessa tanssivat Eenokki ja Aapeli valssia kovin sisäänvääristetyillä polvilla ja tanssissa heittävät yhdistettyjä käsivarsiansa.)

JOOSEPPI (laulaa polkien jalkaansa).

»Kosk' tulit kureerit
Ja laitoit kortteerit
Ja kysyit: onk's talossa olutta viel';
Ja laitoit kortteerit
Ja laitoit kortteerit
Ja kysyit: onk's talossa olutta viel'.»

YÖ JA PÄIVÄ

Näytelmä yhdessä näytöksessä

HENKILÖT:

MANNILA, talonisäntä.

SAARA, hänen vaimonsa.

TAPANI, heidän poikansa.

KEIMO, talonisäntä.

ANNA, hänen vaimonsa.

LIISA, heidän tyttärensä.

KERTTU, eräs vanha akka.

Maaväkeä sekä miehiä että naisia.

Tapaus: Savossa Saimen rannalla.

(Teaterin muoto: lakea piha; oikealla Mannilan talon asuinhuone, vasemmalla Keimon; perillä aita, keskellä aita punaseksi maalattu portti, jonka kummallaki puolella seisoo tuuheaa koivua; kauempana

näkyä eräs lahti Saimesta ja sen toisella puolella sinertäviä metsiä.— Esiripun roustessa on vaalea kesä-yö, joka vähitellen valkenee päiväksi,—Mannila tulee huoneestansa.)

MANNILA (yksin.) Itäpohjoisessa haamottaa jo päivä, ja aika on lähteä nuotalle. Mutta maataanpa naapurissa vielä, maataan, että orret jyrisee. (Lyö kovasti Keimon ovelle.) Ylös, unikekot! Ennenkuin on nuotta vedessä, polttaa aurinko Keimoa vasten naamaa kuin palava tervatynnöri. (Lyö ovelle.) Ylös!

KEIMO. (huoneessansa). Kylläpä tiedämme nousta. Hiljaa! Tahdotko hajottaa oveni, kirottu mies?

MANNILA (erikseen). Koko sun huonees tahtoisin hajottaa ja syöstä sen syvyyteen alas, ja niinpä olisin pääsnyt siitä naapurista ja lukemattomista kiusoista.—Käymme siis nyt vetämään yhteisnuottaa! Mutta millä naamalla kaksi vihollista, niin kiukkuista kuin naapurit Mannila ja Keimo, »vetää samaa nuottaa»? Mutta ei auta, aika on kallis, koska leikitsee kultanen sorva. (Saara tulee huoneesta.) Ja Tapani ei ole kotona vielä.

SAARA. Ei vielä. Kaiketi ovat he kohdanneet kontion, jota läksivät ahdistamaan.

MANNILA. Tuskin tuovat sieltä oravata, vaan ei karhua, ja niin on veitikkä menettänyt tärkeän ajan. Mutta hän tahtoo viipyä, ja tulee pianki, koska olemme poistuneet talosta me; sen tiedän. Hän kiehtoilee alati itsellensä tilaisuutta päästäksensä taasen kiemailemaan sokean vauvansa kanssa, se kiusan kappale.—Sokea aviovaimo? Mikä hullu aije!

SAARA. Miksi aatteleimme asiaa, joka ei tapahdu?

MANNILA. Keimon tytär minun poikani vaimoksi, miniäkseni! Vielä hullumpi aije! Se ei tapahdu, ei kosiokaan! (Keimo ja Anna tulevat huoneestansa.)

KEIMO. Ei koskaan. Ei syökse Keimo tytärtänsä susien luolaan.

MANNILA. Susien luolaan? Pidä omanas se huoneenkunnia sen sokean penikkas kanssa.

KEIMO. Ketä meistä ensin tulee hänen moittia siitä, ettei näe hän päivän valoa? Sen tiedät sinä (Menee portista ulos.)

ANNA. Sinä hävytön, sinä tunnoton! Miksi pilkkaat tytärtäni kovan onnen tähden, joka juuri sinun tähtes on häntä kohdannut? Huomaitse, mies: hänen silmänsä taitavat vielä loistaa, iloa ja valkeutta täynnä, koska haparoitset ijankaikkisessa pimeydessä sinä, kirottu mies!

MANNILA. On rutto ennenkin tappanut sellaisen tietäjän. (Menee.)

ANNA. Mitäpä tiedän minä ja voin? Mutta eihän ole mitään mahdotonta häneltä, jonka silmä katsoo läpitse kallion.

SAARA. Myös perkele voi paljon, liionki sellaisen noitaämmien kautta kuin esimerkiksi tuo vanha Kerttu, joka, niinkuin tietetään, on nyt keitinpajoinensa muuttanut teille. Ihmettelenpä, mitä keittelee hän siellä, mitä noidannuolia hän takoilee, naapurienne turmioksi. Mutta katsokaat, ettei ammahda nuoli takasin vasten oman ampujansa naamaa.

ANNA. Ei ole hän mikään noita-akka, vaan vakava ja hurskas vaimo, joka yrttien nesteillä luonnon kohdusta rukouksen voimalla parantelee sairaita ja rampoja, tehden melkein ihmetöitä, niinkuin tietään, sillä hänen nimensä on kuuluisa.

SAARA. Yhden asian tiedän, ja sydämmeni paisuu sitä muistellessa.

ANNA. Mikä on tämä asia?

SAARA. Ettäs olet käynyt noidissa ja tietäjissä ja saattanut poikani rakastumaan sokeaan tyttärees.

ANNA. Sen valehtelet, hurja vaimo! Tämä syytöksesi, tämä musta luulos on kotosin pimeyden alhosta.

SAARA. Onpa minulla syytä luulla niin.

ANNA. En usko sitä, mutta näenpä vihan kuohuvan ylitse sun povessasi ja sielusi janoa riitaa. Niin, tässäpä toremme taas, tässä viljelemme vihaa, koska herää Herran kaunis päivä, koska idässä hymyilee ihanainen aamu. Niinpä päivät nousee, laskee, vuosi vuoden jälessä siirtyy pois, siirtyvät viimein vuosikymmenetkin; mutta pimeänä väikkyy alati Keimon ja Mannilan välillä vihan ja vainon yö. Oi, mikä aika on mennyt tämän pimeyden kestäessä tässä!

SAARA. Vuosia seitsemäntoista, naapurin-emäntäinen.

ANNA. Tätä muistellessa, eikö kamastu sun mieles?

SAARA. Asia, jota ei taida parantaa, älköön rasittako mieltäni. Oi naapurini! meidän ja teidän välillä pilveilee synkeä sumu, jota ei poista enään sovinnon aurinko.

ANNA. Ah! minä tunnen sen. Sentähden ole lakkaamatta puettuna jäiseen haarniskaas, mun sydämmeni kuohuva lähde; sillä se musta traaki tahtoo ijankaikkisesti asua tässä.

SAARA. Kaikki Pohjolan noidat eivät häntä manaa tästä pois. Ja tässä hän maatkoon ja liehtokoon aina, aina! Haa! mielinpä oljennella vihan ihanasti pahteisessa yössä. (Poistuu kiivaasti.)

ANNA. Mä mahdan olla kirottu, jos vielä kerran korotan ääneni sovintoon päin! Nyt, kaikki liepeys pois! Mun poveni, käy kiinteäksi, kylmäksi kuin rautakallio ja älä lievi, vaikka iskis päälleni taivaan nuoli ja polttais mun tuhaksi maahan. (Kerttu tulee Keimon huoneesta.) Olemme siis hämmentäneet unenne, vanha vaimo.

KERTTU. Mua miellyttää katsella nousevan aamun taivasta.

ANNA. Kuinka on nyt tyttäreni tila? Oi! saako milloinkaan mun Liisani katsella taivasta nousevan aamun?

KERTTU. Toivokamme niin, luottaen korkeuden armoon.

ANNA. Jaa, mä tahdon luottaa siihen, luottaa kaikesta sydämestä, riemuten.

KERTTU. Ah! siitäkö sydämmestä, joka niin monen auringon kiertoessa on ollut kiukkuisimman vihan asuinmaja?

ANNA. Niin, teidän kysymykseenne saattaa mun luomaan silmäni alas. Kerttu, viha, loppumaton viha tukeuttaa tässä kaiken sydämmen riemun. Katso: tässä eräs pieni perhekunta, tuossa toinen yhtä suuri, jotka yhä katsahtavat toinontoiseensa kuin kaksi nälkästä kotkaparvea, kiehtoen niellä toinontoistansa.

KERTTU. Ja toki löytyy molemmissa parvissa lempeä kyhkyläinen, jotka eivät katsahda karsaasti toinontoiseensa, ei, vaan lemmen maailmassa heidän sielunsa yhdessä viehkeilevät. Kas siinä alku ihanaan sovintoon.

ANNA. Minä ymmärrän tarkoituksenne. Mutta kuulkaat: Vaikka tapahtuisikin onni, että saisi tyttäreni näkönsä takasin, niin älköön Mannila milloinkaan olko hänen miehelänsä.

KERTTU. Ette siis tahdo seurata sovinnon hengen viittausta?

ANNA. Kaukana on kylästämmme sovinnon henki. Niin on tässä laita, vanha vaimo, tässä kärjellä tämän armaan niemen, Saimen huokaavalla rannalla. Oi ihmislapsi! mikä tuli sun kohtalokses täällä? Pitkät murheenpäivät, mutta harvoin, harvoin ilon lyhykäinen hetki, ilon hetki kyynelsilmänen, riutuva päivänpaiste synkeitten ukkospilvien keskellä. —Hyvästi, eukko! Minkä parhaaksi taivaan herra näkee, sen hän tehköön kurjaa tytärtäni kohtaan! (Menee.)

KERTTU (yksin). Ja heidän pitää käymän yhteiseen työhön, ajelemaan rannalle meren vilkasta karjaa, ja siitä saaliin jakoon! Tämähän on kuin sukeltajain askare, jotka mykkinä haamuina työksentelevät syvyyden kamalassa hämärässä. Ihana sananlasku sanoo: »iloitkaat kuin saaliin jaossa»; mutta päinvastoin lausukoot nämät perheet, pannessaa saalistansa kahdeksi rannalla. Kuinka murheinen ja viheliäinen on tämä eripuraisuus! Oi, jos heidän eteensä voisin maalata yhden haameen, yhden kangastuksen valkeuden maasta, maalata kirkastuksen vuoren ja niitun viherjän sen ympärillä! Mutta toivonpa taitavani jotain sun kauttas, Keimon hurskas tytär. (Tapani tulee, pyssy käsivarrella.) No, Tapani, olethan siis viimein kotona. Kuinka onnistui pyynti?

TAPANI. Paljon menetettiin voimia, moni väsyi, haavotettiin yksi ja toinen, ehkei kuitenkaan vaarallisesti, mutta lopulta toki kaatui kontio. Ympär lahdun kulkee nyt joukko tänne, kantaen oivallista otusta, mutta riensinpä pienellä ruuhellani edelle minä.—Mutta miksi näin varhain ylhäällä, eukko?

KERTTU. Jo nuottamiesten keralla nousin aamun koittaessa.

TAPANI. He ovat siis käyneet työhönsä?

KERTTU. Ovatpa jo täydessä toimessa kummankin naapurin niin isäntä kuin emäntä. Ja moittelipa isäsi lähteissänsä sun viipymistäs.

TAPANI. Me emme ehtineet ennen enkä tainnut minä poistua joukosta, koska leikki oli kuumin. (Istuu kivelle.) Nyt olen tässä, mutta väsyneenä. Pitäis kenties käydä päästämään äitiä vetonuorasta, mutta onpa hän maannut yönsä makeasti, minä valvonut. Ja jos lausun totuuden, niin eipä juuri miellytä minua näiden naapurien yhteistyö, näiden äänettömien kivikuvien askare.—Kuinka läksit he toimeen? Millä tavalla katsahtelit kumppanit toinontoiseensa?

KERTTU. Vihan tulta oksentelit heidän silmänsä, ja kuin myrkylliset vasamat, niin lentelit lauseet ja kiukkuiset kompasanat heidän välillensä ennen lähtöä.

TAPANI. Se on viha, jonka loppu on vasta haudassa.

KERTTU. Kauhea viha! Mikä synnytti sen, mikä hirviö, mikä helvetin lohikärme puhalsi sen siemenen näiden perheitten kohtuun?

TAPANI. Ette siis tiedä?

KERTTU. On mulla siitä toki jokin himmeä tieto.

TAPANI. Kuulkaat muutama sana, ja olenpa kertonut teille syyn, tapauksen onnettomuuden päivänä, jota muistan kuin unta.—Lähes kyksikymmentä vuotta sitten, niinkuin tietään, karkasi taasen päällemme kansamme äkeä vihollinen, ja sota pauhasi saloissamme. Eräänä iltana läheni myös meitä vähempi ratsasjoukko, jonka kiiltävät piikit näimme jo kaukana tuolla toispuolella peltoja polvellisella tiellä. Kuinka kohdella vihollista, siitpä nousi nyt kysymys, ja vastapäin tuumailit isäni ja Keimo. Keimo käski jokaisen askartelemaan asemallansa, nostamatta kättään vastoin voimallista vihamiestä, joka vihoissansa varmaan saattaisi meille polttomurhan ja kuoleman. Mutta toisin tahtoi isäni sokeassa rohkeudessansa, ja hänen tahtonsa voitti. Pian sai hän puolellensa muutaman miehen, ja he suljit kiireesti tuon jyrkän kujan pellavaloukuilla, karangoilla ja humalasaloiilla ja rupesit ampuilemaan vihollista, joka oli jo ehtinyt tuonne sillalle. Hän pysäyi uumoan löytyvän täällä enemminkin voimaa, päätyi viskelemään päällemme kihiseviä rakettia, ja pian seisoivat tulella sekä Keimo että Mannila. Nousi nyt meteli ja meno, kaikki pelastus oli turha, rakettia satoi kuin tulisia kärmeitä, ja lisätyillä voimilla rynkäsi nyt äkisti esiin vihollisen lukuisa joukko. Sillon ei ollut meillä muuta keinoa kuin paeta ruuhillamme lahden toiselle puolelle, josta sitten katselimme, kuinka kotomme muuttui tuhaksi. Ja sillonpa iskit yhteen isäni ja hänen naapurinsa, iskit hurjasti kuin kaksi hullua koiraa, ja miesvoimia tarvittiin, ennenkuin olit he eroitettut. Sillon lupasit ja vannoit he toinen toistansa kohtaan sammumattoman vihan, jonka murheellisen lupauksen he uskollisesti ovat pitäneet tähän hetkeen asti, ja syitä vihan kannatteiksi on lakkaamatta etsitty kahdenpuolen. Niin on kulunut seitsemäntoista synkeää vuotta siitä tulisesta, hirmuisesta illasta, siitä onnettomasta, joka sokasi myöskin pienen Liisan näön. Kolmevuotias lapsi oli hän sillon, ja aina siitä asti on hän oljennellut umpisokeana, muistamatta tämän maailman muotoa.—Mutta kuinka on tytön laita nyt?

KERTTU. Tänäpännen annan hänen nähdä maan ja taivaan avaruudet.

TAPANI. Oi ankara päivä! Mutta oletteko jo ilmaisseet kellenkään toiselle, että on hän saanut näkönsä takasin?

KERTTU. En, vaan kaikki olemme, niin Liisa kuin minä, pitäneet salassa. Vanhemmillensa olen toki antanut hyvän toivon. Hän itse ei ole nähnyt vielä ilman kirkasta valoa, ainoastaan himmeän päivän kammarissa, jonka akkunat ovat tarkasti olleet varjottuna, ja käyskellessään kanssani ulkona on side lakkaamatta peittänyt hänen silmänsä.

TAPANI. Mutta mitä oikeammiten tarkoittatte viipymisellä tämän ilosen sanoman kanssa?

KERTTU. Koettakaamme, mitä vaikuttaa jäykkiin vihamiehiin Jumalan ihana ihmetyö, jonka äkisti huomaavat edessänsä. Nyt, koska katoa tytön silmistä esirippu, joka niin kauvan on peittänyt häneltä maailman kasvot, voi tämä hetki, tämä astumisensa päivänvalkeuteen, vaikuttaa hänen ympäristössänsä voimallisesti. Ja nyt, nyt on tullut se hetki, koska auringon noustessa nuottaväkemme palaa kotiinsa taas ja koska pyyntijoukko riemuten lähestyy metsästä. Sillon tapahtukoon ihana näytös molempain naapuriperhetten ja ilosten kylänmiesten läsnä-ollessa; se ehkä matkaansaattaa jotain.

TAPANI. Oivallinen aatos, kunnioitettava eukko! Joukossa, joka nyt lähenee tänne, on myös nuoria neitoja, Liisan lapsuuden kumppania.

KERTTU. Kaikki hyvin. Heidän saapuvilla olonsa yhteen sulattakoon kaikkein ilon ja riemun.—Mutta veri älköön olko hänen silmänsä ensimmäisinä nähtävinä. Sentähden, koska käyvät metsästäjät esiin, jääköön saaliinsa verhoon.

TAPANI. Siitä pidän kyllä huolen; ja alkaessa olen myös itse häneltä kätöksessä ja näytän itseni vasta, koska on hän vähän ehtinyt katselemaan ympärillensä.—Niin, teidänpä johdettavana olkoon tämä toimi ja onnistukoon.

KERTTU. Tahdonpa koettaa, mitä voin.—Mutta hän tulee; minä kuulen hänen askeleensa.

TAPANI. Hän kantaa siis nytkin sidettä silmillensä?

KERTTU. Varmaan; sillä hän on luja ja tottelevainen, eikä ole vielä kertaakaan poikennut käskystäni. (Liisa, mustalla siteellä ympäri pään, avaa oven ja jää seisomaan kynnykselle.)

TAPANI (erikseen). Sokea tai näkevä: sua rakastan ijankaikkisesti.

LIISA. Kerttu! (Kerttu ja Tapani lähenevät häntä.)

KERTTU. Tässä olen, Liisa. (Ottaa häntä kädestä. Tapani tarttuu hänen toiseen käteensä.)

LIISA. Mun Tapani'in! Oletko tässä?

TAPANI. Tässä, Liisa.

LIISA. Niin, olihan se sun kätes hellä likistys.

TAPANI. Käy istumaan kanssamme tänne kivelle ja niin vietämme tämän aamuhetken ilosesti keskenämme. (Istuvat kivelle.)

LIISA. Tapani, mua vartoo ihana onni.

TAPANI. Minä tiedän, Liisani.

LIISA. Mitä tiedät, ystäväin?

TAPANI. Sä kohta näet maailman kauniin rakennon.

LIISA. Mä kohta näen kauniin, vakaan Tapani'in. Oi, etpä taida käsittää, kuinka varron sen hetken tuloa, jona saan nähdä sun kasvos.

TAPANI. Älä varro liikaa, tyttöni. Aatteles, jos en oliskaan kaunis, vaan päinvastoin ruma kuin peikko.

LIISA. Kaunis on mun Tapani'in, sen sanoo hänen äänensä lempeä heläys, sen ovat mulle sanoneet aina nuo sokean kymmenen kurjaa silmää, joka kerta, koska ovat he vaellelleet hänen suloisilla kasvoillansa. Kerttu, sallikaat mun nostaa sidettä ja heittää hänen päällensä yhden ainoan katseen.

TAPANI. Tyttö, odota vielä hetki.

KERTTU. Odota, kunnes seisovat sun ympärillä heimos ja lapsuutes ystävät, ja sitä ilosempi on sulle silmänräpäys, koska välkähtää eteesi päivä.

LIISA. Minä odotan, odotan kernaasti tätä autuuteni aamuhetkeä. Oi armas vaimo! enhän taida teitä kiittää, niinkuin sydämmeni tahtois; minä kurja en taida, en taida, laupias vaimo!

KERTTU. Muistele toki vähemmin minua kuin häntä, jonka kädessä minä ainoastaan olin välikappale, kehno ase.

LIISA. Se päivä, koska, nauttiessani valkeutta, mä unohtaisin kiittää häntä, jonka armohelmasta onneni sain, se päivä tuokoon jälleen takasin sokeuteni synkeän yön. Sun nimeäs aina ylistää tahdon, hallitsija taivaan ja maan. Minua suojellakses eksymästä elon harhapoluille ja taivuttaakses sydäntäni puolehes, sä suljit multa maailman; mutta nyt, koska povessani tunnen, että henkes voimalla voin horjumatta käyskellä valkeuden lasten teillä, sä näytät mulle päivän kimmeltävän loisteen taas, näytät maailmankaikkisuuden, jossa ääretön viisautes on etehemme ilmestyvä. Sä näytät mulle ihmisen, joka on sun kuvas, näytät isäni, äitini, sukukuntani kaikki. Oi! saanhan kohta katsella sydämmeni ystävätä, katsella, miten säteilee hänen silmistänsä kuolematon, rakastava sielu. Niin olet sä mua kohtaan tehnyt laupeuden työn, ja mitä anelisin enään? Toki pyydän vielä yhtä, joka on poveni läheisimpiä. Siirrä kauvas tästä näiden kahden huoneen viha ja vaino, muserra sen kärkeen pää ja anna valkeutes vuotaa riitaveljesten sydämiin, niinkuin kohta sun päiväsi puhdas aamuvalo mun silmiäni peiliin vuotaa. (Tapanille.) Jaa, kuinka luulet, ystäväni: onko naapurisovinnosta meillä toivoa vielä? He joko olisivat niin vihoittaneet taivaan, ettei kuuluisi enään kenenkään esirukous korkeuden istuimelle?

TAPANI. Tuskin auttais tässä enään taivastenkaan voimat, tuskin kirkkaus Damaskun retkeltä.

LIISA. Kuinka murheellista! Mutta eihän koskaan kaisu niin heleästi onnen kanteleen soitto, ettei aina siinä songerra yksi ja toinen kieli. Toki toivon vielä.—Mitä kuluu aamu, mun Tapani'in?

TAPANI. Enemmin jo päivä kuin yö, ja kohta kohoo aurinko ylös saarien takaalta idässä.—Mä kuulen sekavia ääniä tuolta aholta. He tulevat. Tiedä, Liisa, että kontio on kaadettu, ja sen kanssa nyt lähenee tänne riemuitseva joukko, niin vanhoja kuin nuoria. Ja nytpä ylös meren rannalta käy myös meidän nuottaväki, yhtyen toisten seuraan. Tänne retkeilee nyt iloiten liuta. (Aurinko nousee.)

LIISA. Hetki lähestyy!

TAPANI. Aurinko nousee.

KERTTU. Vaatehtien purpuraiseen pukuun metsät ja vuoret.

LIISA. Hetki lähestyy, taivaallinen hetki!

TAPANI. Neito, sä kalvenet.

LIISA. Ilohan sydäntäni polttaa.

TAPANI. Kerttu, me ehkä käymme rohkeasti.

LIISA. Olkaat toki rauhassa.

KERTTU. Liisa, nyt vasta mietiskelen jotain. Huomaa: voisko sielus, oltuaan niin kauvan pimeyden tuttavana, nyt yhtäikaa ottaa vastaan kaikki, mitä luonto taitaa tarjota? Voisko se kestää tämän aamun kirkkautta ympärillä?

LIISA. Olkaat rauhassa. Mua vahvistakoon hän, joka ei vielä koskaan ole mua unohtanut, vaan armollisesti aina lähetti mulle henkensä valkeuden pyhiä säteitä, koska oljentelin sokeuteni pimeässä luolassa.

KERTTU. Sä etkö muista rahtuakaan tämän maailman muodosta?

LIISA. En, armas vaimo, en tiedä, minkaltainen on päivän tulinen tähti, tuulien ympär-humisema vuori, kesän kukkasniittu ja talven luminen kangas. En tiedä minä kurja, vaan kaikki on edessäni pimeä, arvotus, jota en käsitä, ennenkuin näkemättömyyden jää on sulanut silmiltäni. Mutta tietkää: synkeästä, humajavasta arkistani lenteli usein mun sieluni kuin vieno kyhkyläinen perikotomme kaukasille kukkuloille, monin kerroin kauniimmat kuin viheriät kunnaat täällä. Niin, luulenpa nyt taitavani liioin hämmästyttämättä katsella kasvoja keväisen aamun. (Kuuluu ulkoilta ilosta menoa.) Ylös, ystävät! Olkaat ilman pelkoa, mä seison lujana ja tyyneenä, koska kerran on eteeni avettu se suuri, se loistava rakento, vaikka kalvenenki nyt ja vapisen. Oi! välähtäköön eteheni taivasten valkeus, ja kirkas otsa vasten kirkasta otsaa seisomme aamu ja mä, hymyellen toinen toisellemme. (Tapani poistuu.)

KERTTU. Silmänräpäyksen päästä, tyttöni. He tulevat. (Joukko kansaa tulee ja heidän seurassansa Keimo, Anna, Mannila ja Saara.)

MANNILA. Istukaat levähtämään, miehet, kunnes kiikki on valmis.

1:N MIES. Mitä sanot mesikämmenestämme, Mannila?

MANNILA. Aika karvarulli, kuin keväinen hallava heinäsuova.

2:N MIES. Eipä ollutkaan sen suovan kaataminen juuri lasten leikki. Tapaninpa luodista sai hän viimeisen ja tuntuvimman näpsäyksen.

MANNILA. Se miellyttää minua.

1:N MIES. Mutta miksi peitetään sokean silmiä? Häikäisiskö päivänen läpitse kiinteän kaihin? Vai ovatko Kertun keinot poistaneet sokeuden suomukset?

KERTTU. Suuret ovat Herran armotyöt. Tänä pänä, tällä hetkellä pitää sokean näkemän.

ANNA. Mitä kuulin?

KERTTU. Hän on saanut näkönsä.

ANNA (syleilee Herttua). Oi vaimo, mikä sanoma! (Painaa vasten poveansa Liisan pään.) Terve tuloa pitkästä, pitkästä yöstä, mun armas lapseni!

1:N NEITO (tarttuu Liisan käteen). Terve tuloa, mun kasvinkumppanini!

2:N NEITO (pidellen häntä toisesta kädestä). Oi, mikä ihana hetki! Enhän taida pidättää kyyneltäni.

ANNA. No, vaimo, päästä jo side, päästä ja näytä mulle lapseni silmä!

KERTTU. Hallitkaat mielenne ja olkoon tyyneys ja rauha, koska neitonen käy vastaan uuden aikansa aamua.—Liisa, ole valmis.

LIISA. Tytöt, suokaat mulle hartianne. (Asettaa oikean kätensä ympäri 1:n, vasemman ympäri 2:n neidon kaulan, seisten heidän keskellensä.)

KERTTU. Nyt hellitän sitees.

LIISA. Hellitä side.

KERTTU. Ole valmis.

LIISA. Varro.

KERTTU. Miksi varron?

LIISA. Hellitä side. (Kerttu ottaa siteen hänen silmiltänsä.)

KERTTU (erikseen). Vapisenpa toki. (Hetki äänettömyyttä.)

LIISA. Ja tämä on maailma!

ANNA (erikseen). Mun korea lapseni!

LIISA. Tämäkö se viherjäinen maa, ja taivas tuo? Taivas, niin juhlallinen ja pyöräyttävän korkea? Tämä on siis maailma, ihmisten asunto. Miksi ei enkelten?

KERTTU. Tästä kaukana ja monin kerroin kauniimpi on Jumalan ja enkelten asunto. Sen tiedät itse, sen sanoit itse.

LIISA. Ken voi enään aatella kauneutta ankarampaa? Oi taivaan hiilakkainen sinisyys, oi auringon loimo sinisyyden jyrkässä mäessä! (Peittää silmänsä.) Tämä tyyneesti, mutta terävästi säteilevä pyörö, eikö ole se taivaan aurinko?

KERTTU. Siinä se päivän kultatähti, josta niin usein olet kyseltyt.

LIISA. Sen jumalallinen paiste ihmisen silmää heijasee. (Katselee ympärillensä). Tuossa isäni ja tuossa kallis kantajani. Olkaat tervehdityt! Tuossa, tiedän minä, Mannila ja hänen emäntänsä, tuossa ystävällisiä kylänmiehiä, ja tässähän armaita kasvinsisariani halailen. Olkaat tervehdityt kaikki, kaikki! Mutta missä on Tapani, kaunis kultasein?

KERTTU. Ole huoletta, kohta on hän tässä.

LIISA. Miksi viipyy hän? (Katsoo porttia kohden). Mutta tuossahan ne kaksi koivua, joiden juuria niin monet kerrat olen syleillyt, kuullellen heidän hienoa kohinaansa. Kuinka ihanat on heillä hameet ja kuinka komeasti kohoovat he ylös kohden äänetöntä, uneksuvaa taivasta! —Mutta mikä on tuo, jonka pinta tyyneydessä ja muodossa on verrattava korkeuden avaruuteen?

KERTTU. Siinä sinertävä lahti, Saimen merestä hopeakiiltävä viilu.

LIISA. Herttaisesti hymyilee kirkas lahti aamun auringolle.—No mikä on sitten tuo ihanasti kalteva lakeus tämän lahden toisella rannalla?

1:N NEITO. Se on Ahtiniittu, ystävämme.

2:N NEITO. Jonka kukkasnurmillalla usein olet piehtaroinut.

LIISA. Monena heinäkuun aamuna mun kantoi sinnen äitini helmoissansa. Sielläpä kukkasäyräillä istuskelin, kuullellen, kuinka niitulla viikate soi ja kalat pläiskiilit järvessä. Korea niittu, kultaniittu, kultaniittu Saimen rannalla!—Sanokaat: miksi kutsutaan tuo, jonka väri on samankaltainen kuin maan, mutta pyrkii korkeuteen päin, ja näkyypä, kuin kantaisi tuhansilla kärjillänsä taivaan kannen? Mutta nyt käsitän. Se on metsä, joka tuulessa humisee ja jonka kaikuissa kammioissa linnut laulaa.—Mutta yhtä kysyn teiltä vielä: Mikä on tuo, joka kaukasuudessa haamottaa ja korkeimmalle kaikkia ehtii?

1:N NEITO. Siinähän Kajavan vuori, josta silmä kantaa etäisiin tienoihin.

LIISA. Oi kaunoinen vuori, pyhien kaupunkia kuvaellen. Sä herätät mun povessani ihmeellisen unelman, autuitten soinnun, jonka virrassa sieluni tahtoo siirtyä pois, ilon kirkkailla kyynelhelmillä kaunistettu. Oi ihmislapsi! miksipä sait tämän onnen? Ensiksi sait tämän ihanan maailman, jossa vaihdellen käyvät kukoistava kesä ja talven valkea, raitis lumi, kultasäteilevä päivä ja yöseen hämärä uneksuva, rauhaa täys, ja kaikki tämä tän voimallisesti kaartelevan taivaan alla; tämä sulle ensiksi annettiin, tässä nyt asut ja rakentelet, vartoessas luvattua maata, joka kerran sua lähestyy kuin seppelöity morsian. Oi mikä onni, mikä ääretön, ankara onni ja autuus on langennut osaksi ihmislasten! Taidanko siis uskoa, mitä olen kuullut kerrottavan vihasta ja vainosta täällä tämän korkean ja heleän taivaan alla?—Mutta ah! mitä näkee silmäni korkealla tuolla?

1:N NEITO. Pilvi se on, joka siellä tuulen siivillä retkeilee, punertaen aamun paisteessa.

LIISA. Mihin sun vertaan, kaunis pilvi?

2:N NEITO. Se purpuravillanen karitsa lempeällä katsannolla.

LIISA. Joka korkeuden sinisillä laitumilla käy.—Mutta nyt on hänen muotonsa muuttunut.

2:N NEITO. Hän nyt ratsastavaa sankaria muodostaa.

LIISA. Ja tuulessa liehuu hänen hattunsa kultanen höyhentöyhtö, koska kiirehtii hän pelastamaan vankeudesta rakastettua neitoansa.—Mutta missä viiptyy Tapani? Poistuiko hän aamukasteen kanssa? Oliko hän vaan sieluni unelma sokeuteni yössä, ja koska heräsin, katosi tyhjyyteen? Oi Tapani, Tapani! (Tapani astuu esiin.)

TAPANI. Liisa, ole tervehditty!

LIISA (halliten aina vielä kaulasta 1:stä ja 2:sta neitoa.) Nämätkö ovat Tapanin kasvot? Nämätkö hänen ihanat kiharansa ja hänen silmänsä äärettömät taivaat nämät? Ah! oletpa paljon kauniimpi kuin se salanen kuva, jonka harhaileva aatokseni niin monet tuhannet kerrat on maalannut sieluni katsantoon. Oi mikä suloinen ilo, saada sinua katsella! Mikä hetki on tämä, niin korkeaa hekumaa täys? Mikä ihmeellinen huimaus, koska nautitsen onneni kultasesta, ylitsekuohuvasta maljasta? Noo, minä ehkä pyörryn ja vaivun. Mutta silloin juoksen sun syliis, Tapani, juoksen, juoksen! (Kiirehtii Tapanin rinnoille ja pyörtyy.)

1:N NEITO. Hän pyörtyy.

2:N NEITO. Hän kuolee! Ah! rientäkää tälle!

ANNA. Voi lastani, voi!

KERTTU. Pois valitus ja vaikerrus! Miksi tahdotte muuttaa ilon ja riemun hetkeä murheen synkeäksi juhlaaksi? Pois! Ei uhkaa tässä vaara. Kultasensa rinnoille nukkui tyttö, mutta heräy paikalla taas. Jo aukasee hän silmänsä ja hymyilee kuin autuas sielu enkelten joukossa, saatuaan päähänsä voiton kruunun.

MANNILA. Keimo!

KEIMO. Mä kuulin sun äänes, Mannila!

MANNILA. Keimo, mun ystävänä!

KEIMO. Mannila, mun rakas naapurini! (Juoksevat toinen toisensa syliin).

SAARA. Anna, sä näet, että uiskentelen kyyneleissä. Ooh!

ANNA. Ja minä tahdon ne kyyneleet pyhkiä pois. Korkeuden nimessä, sen tahdon! (Syleilevät).

KERTTU. Ankara hetki, taivaan hetki! Jumalan rakkaus on itsensä pukenut myrskyyn ja pyhään, heijasevaan leimaukseen, ja voimallisesti paisuu hänen armonsa luode. (Liikutusta joukossa ympärillä).

KEIMO. Siis unohdettu kaikki?

MANNILA. Kaikki unohdettu, veljeni!

SAARA. Oi armahin aamu!

ANNA. Mulle pyhäksi tuntuu sen kirkas loiste.

KERTTU. Nyt Herra ihmetyönsä sovinnon veliringillä kruunaa.

LIISA (katsastelee kummastuen ympärillensä). Mitä näkee mun silmäni? Käsi kädessä seisovat tuossa Keimon ja Mannilan perheet!

ANNA. Sovinnon päivä on nousnut, tyttäreni.

SAARA. Ja nousnut on Liisan ja Tapanin kihlauspäivä.

MANNILA. Ja riemuiten sen vietämme.

KEIMO. Kaikki yhteenusulakoon samaan iloon: kontion peijaiset, tyttäreni tervehdys auringon paisteelle, lemmittyjen kihlaus ja sitten sovintojuhla, kaikista korkein. Niin, vallitkoon ilo ja riemu!

MANNILA. Vallitkoon ilo ja riemu!

KANSA (Taampana). Ilo ja riemu!

LIISA. Ma näköni sain ja kultani sylistä nyt katselen säteilevää taivasta ja kukostavaa maata mun ympärilläin, ja armaina ystävinä seisovat tuossa entiset vihamiehet, seisovat, otsilla sovinnon hopea loiste. Mikä näky mun ilosta juopuneelle silmäleni! Oi mikä näky! (Lanke polvillensa). Kaikkisuuden hallitsija, supista jo kätes ja rajota mun onneni virta, joka koskena päälleni vuotaa! Pane määrä, pane määrä tälle autuudelle ja suo mulle pyhän tyyneytes voimasta kantamaan iloa, joka sieluni täyttää, täyttää ja pyörryttää mua heikkoa naista. Mutta tyyneys ja rauha sun ympärilläs ijankaikkisesti vallitsee. Niin, tyyneys ja rauha ainiaan! (Esiripun pudotessa jää hän istumaan polvillensa, katsahtaen korkeuteen, ja vakavilla kasvoilla katselevat häntä toiset).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KIHLAUS; YÖ JA PÄIVÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on

this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project

Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.